

Lichocka, Halina

Inauguracyjne posiedzenie Zespołu Historii Farmacji

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/2, 531-532

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INSTYTUT HISTORII NAUKI, OŚWIATY I TECHNIKI

INAUGURACYJNE POSIEDZENIE ZESPOŁU HISTORII FARMACJI

24 listopada 1977 r. — pod przewodnictwem dr Barbary Kuźnickiej — odbyło się pierwsze posiedzenie Zespołu Historii Farmacji. W posiedzeniu tym wzięło udział 27 osób — specjalistów z różnych dziedzin nauk przyrodniczych i humanistycznych. Zagajenie wygłosił dyrektor IHNOiT — prof. Józef Miąso, który podkreślił interdyscyplinarny charakter Zespołu, w którym wspólne prace będą mogli podjąć przyrodnicy i humaniści, teoretycy i praktycy.

Pierwszy referat — pt. *Problemy metodologiczne i program badawczy historii farmacji* — wygłosiła dr Barbara Kuźnicka. Autorka zaproponowała dla Zespołu 3 kierunki badań: 1) *Źródła do historii środków leczniczych stosowanych w Pierwszej Rzeczypospolitej* (kierownik tematu — doc. Witold Włodzimierz Głowacki); 2) *Myśl naukowa farmacji polskiej w XIX wieku* (kierownik tematu — dr Barbara Kuźnicka); 3) *Badania nad lekiem w Polsce w XX wieku* (wstępną koncepcję przedstawiła prof. Zofia Jerzmanowska). Syntetyczne opracowanie historii farmacji polskiej tego okresu przeznaczone będzie do V tomu *Historii nauki polskiej*. W drugiej części referatu — poświęconej zagadnieniom metodologicznym — dr Kuźnicka omówiła dawne i współczesne poglądy na pojęcie „farmacja” i nowoczesne koncepcje badań nad historią farmacji. Dyskutanci podkreślili celowość propagowania osiągnięć dawnej farmacji, a m.in. leku roślinnego (prof. H. Bukowiecki), postulowali rozszerzenie zakresu badań na takie zagadnienia, jak socjologia leku (prof. W. Voisé), skuteczność stosowanych środków farmaceutycznych (prof. S. Szpilczyński), osiągnięcia farmacji polskiej na tle światowym (doc. H. Pankiewicz, dr T. Kikta, dr W. Markowski). Postulowano też gromadzenie materiałów źródłowych o farmaceutach polskich w kraju i zagranicą w formie zapisu magnetycznego (mgr W. Ciechomski).

Drugi referat — pt. *Źródła do historii środków leczniczych w Polsce* — przedstawił doc. Witold Włodzimierz Głowacki. Autor referatu dzielił środki lecznicze na: 1) leki kompleksowe — stosowane do końca XVIII wieku; 2) leki wyodrębnione (przede wszystkim alkaloidy i glikozydy); 3) leki zsyntetyzowane. Zgodnie z tym podziałem doc. Głowacki omówił źródła do historii każdej z wymienionych grup leków. W dyskusji wskazywano, że oprócz źródeł wymienionych przez referenta przydatne mogą być również księgi receptowe, księgi testamentowe, spisy leków, spisy aptek, rachunki szpitalne, a także zbiory recept lekarzy nadwornych.

Teksty obydwu referatów i głosy w dyskusji zostały opublikowane w kwietniowym numerze czasopisma „Farmacja Polska” (R. 1978). Następnie głos zabrała prof. Z. Jerzmanowska, przedstawiając wstępne propozycje pracy nad historią leków w

Polsce XX wieku. Na zakończenie zebrania dr T. Kikta wręczył przewodniczącej Zespołu — dr B. Kuźnickiej — medal wybitny z okazji 150-lecia założenia Zakładów Farmaceutycznych w Tarchominie (1823—1973).

Halina Lichocka

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII NAUK ROLNICZYCH

16 listopada 1977 r. — pod przewodnictwem doc. Stanisława Brzozowskiego — odbyło się w Krakowie zebranie, którego pierwsza część poświęcona była sprawom organizacyjnym zespołu. Drugą część wypełniły referaty dra Zdzisława Kosieka pt. *Z dziejów stosunków polsko-szwajcarskich w rolnictwie* i prof. Józefa Gondka *Studia rolnicze Polaków w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej*.

Referat dra Z. Kosieka obejmował okres od XV w. do 1918 r., uwzględniając tło ogólnokulturalne, wpływ szwajcarskiej literatury rolniczej na rolnictwo polskie w okresie Oświecenia (Pictet, Huber i in.), udział Polaków w naukowych zrzeszeniach szwajcarskich w XVII w. (J. Potocki, J. Mniszech), oddziaływanie F. Fellenberga i jego uczelni w Hofwyl na Polskę, kolejno nasilenie się współpracy w drugiej połowie XIX w., szczególnie po utworzeniu w Zurychu wydziału rolniczo-leśnego na politechnice. Możliwości polsko-szwajcarskiego współdziałania stworzyły w różnej formie uniwersytety w Fryburgu, Bernie, Bazylei. Na przełomie XIX i XX w. działało w Szwajcarii wielu wybitnych — a powiązanych z rolnictwem polskich uczonych, jak A. Maurizio, M. Nencki, I. Mościński, G. Narutowicz. Tezy prelegenta wspierała statystyka polskich studentów rolnictwa w Szwajcarii na przełomie XIX i XX wieku.

Referat prof. J. Gondka dotyczył podstawowych i specjalistycznych studiów rolniczych Polaków w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej, którzy rekrutowali się głównie z żołnierzy i oficerów II Dywizji Piechoty; po kampanii francuskiej przebiła się ona prawie w całości do tego kraju. Referent — sam absolwent tych studiów rolniczych i podyplomowej specjalizacji w ochronie roślin — uzupełnił swym referatem monografię Adama Vetulaniego, dotyczącą całości studiów polskich w Szwajcarii w czasie II Wojny Światowej. W Zurychu rolnictwo studiowali Polacy internowani w Winterthur (inne obozy nie miały tej możliwości). Przez studia te przewinęło się ponad 100 osób, z których 40 zdobyło stopień inżyniera, 10 — doktora, a 2 — habilitowały się. Po wojnie 2/3 absolwentów wróciło do kraju, reszta rozproszyła się po Europie, Ameryce i Afryce; niektórzy pozostali w Szwajcarii, gdzie odgrywają poważną rolę w życiu gospodarczym i naukowym (np. prof. Caputa w zagospodarowaniu górskich użytków zielonych). Prof. Gondek ukazał też trudności tych studiów, ich wysoki poziom, ofiarność i zaangażowanie uczonych szwajcarskich (szczególnie fitopatologia — Goimana, gleboznawców — Palmanna, Sternberga, Schneidera). Referat był bogato ilustrowany dokumentami i ikonografią.

W ożywionej dyskusji zwrócono uwagę na problem zasadniczy, a mianowicie, że do całości tematu brak jeszcze zobrazowania sytuacji w okresie międzywojennym — szczególnie w zakresie zootechniki, ekonomiki rolnictwa (E. Laur), sztucznej inseminacji (T. Olbrycht), gospodarki górskiej (J. Włodek), pszczelarstwa, ochrony roślin, historii rolnictwa (A. Maurizio) — a także w okresie po II Wojnie Światowej.

W związku z referatem dra Kosieka podniesiono problem stosunku M. Oczapowskiego do Fellenberga, czasokresu oddziaływania dydaktycznych koncepcji Fellenberga na rolnictwo polskie (P. Michałowski), źródeł do studiów rolniczych Polaków w tym kraju w XIX i XX wieku, kierunków wzajemnego oddziaływania polsko-szwajcarskiego (m.in. import górskiego bydła simentalskiego i szwyców do Małopolski, odkrycie metody wiązania atmosferycznego azotu i zorganizowanie na terenie Szwajcarii produkcji nawozów azotowych przez I. Mościńskiego).